

Wskaźnik równouprawnienia płci 2017 analizuje postępy i wyzwania w dążeniu do osiągnięcia równości płci w całej Unii Europejskiej w latach 2005–2015. Na skali od 1 (całkowity brak równości) do 100 (pełna równość) mierzy on różnice między kobietami a mężczyznami w kluczowych obszarach polityki UE (praca, pieniądze, wiedza, czas, władza i zdrowie). Indeks mierzy również przemoc wobec kobiet i wzajemnie oddziałujące na siebie nierówności. Są to dziedziny pokrewne i stanowią część ram wskaźnika równouprawnienia płci, ale nie mają wpływu na ogólny wynik. Wzajemnie oddziałujące na siebie nierówności pokazują, w jaki sposób płeć wchodzi w relacje z wiekiem, wykształceniem, składem rodziny, krajem urodzenia i niepełnosprawnością. Wskaźnik równouprawnienia płci przedstawia wyniki dla każdej dziedziny i poddziedziny dla UE i jej 28 państw członkowskich ⁽¹⁾.

Postępy w dziedzinie równouprawnienia płci w Polsce w latach 2005–2015

W 2017 r. wskaźnik równouprawnienia płci dla Polski wyniósł **56,8 na skali od 1 do 100**. Jest to poniżej wyniku 66,2 dla UE-28, choć postępy nadążają za zmianami zachodzącymi przeciętnie w UE. Uzyskany przez Polskę wynik wzrósł o 4,4 punkty. Polska zajmuje obecnie 18. miejsce pod względem wartości indeksu, co oznacza awans o dwa miejsca.

Wskaźnik równouprawnienia płci w dziedzinie **zdrowia** nieznacznie wzrósł i jest to najwyższa wartość w Polsce. Wskazuje ona na stosunkowo zadowalającą równowagę płci w dostępie do świadczeń.

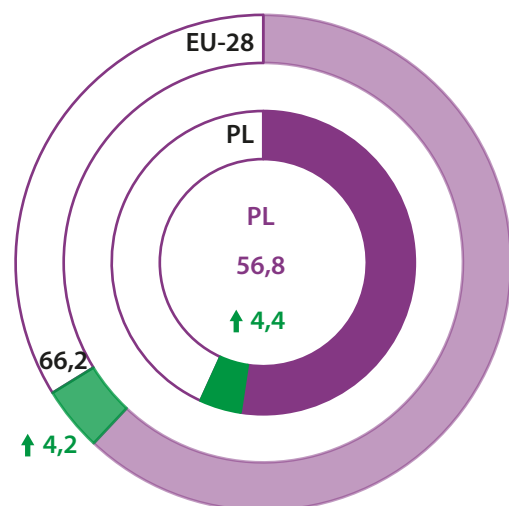
Największa poprawa nastąpiła w dziedzinie **pieniędzy**. Wynik ten jest drugi pod względem wartości w Polsce, głównie ze względu na poprawę w zakresie rozkładu zarobków i dochodów.

W dziedzinie **władzy** nastąpiło znacząco większe równouprawnienie płci, mimo iż wynik w tym obszarze pozostaje najniższy w Polsce. Zwiększyła się reprezentacja kobiet na stanowiskach decyzyjnych w sektorze gospodarki i w polityce, natomiast w zakresie władzy społecznej nastąpił regres.

Sytuacja w dziedzinie **pracy** nieznacznie poprawiła się, jednak trwająca segregacja ze względu na płeć utrudniła dalszy postęp. Wynik Polski w poddziedzinie segregacji i jakości pracy plasuje się wśród najniższych wyników w UE-28.

Wskaźnik równouprawnienia płci w dziedzinie **wiedzy** stanął w miejscu. Zróżnicowanie sytuacji kobiet i mężczyzn w zakresie udziału w populacji absolwentów uczelni wyższych w społeczeństwie poszerzyło się na korzyść kobiet.

W dziedzinie **czasu** nastąpił regres. Kobiety nadal wykonują większość prac związanych z opieką nad innymi, wychowaniem, gotowaniem i sprzątaniami. Nierówności pomiędzy płciami powiększyły się także w odniesieniu do czynności społecznych.

↑↓ Zmiana wyniku od 2005 r. do 2015 r.

⁽¹⁾ Wskaźnik równouprawnienia płci 2017 opiera się na danych z następujących źródeł: Eurostat (statystyki dotyczące edukacji, badanie aktywności ekonomicznej ludności UE, europejskie ankietowe badania zdrowia, europejskie badanie dochodów i warunków życia, badanie struktury wynagrodzeń), Eurofound (europejskie badanie jakości życia, europejskie badanie warunków pracy), baza danych statystycznych EIGE dotyczących płci (Kobiety i mężczyźni w procesach podejmowania decyzji) oraz badanie Agencji Praw Podstawowych dotyczące przemocy wobec kobiet. Rokiem odniesienia jest rok 2015 (rok 2014 dla wzajemnie oddziałujących na siebie nierówności). Wiek populacji odniesienia dla wskaźników wynosi 15+, 16+ lub 18+, w zależności od źródła.

Praca

W dziedzinie pracy zwiększona partycypacja kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu przyczyniła się do nieznacznego wzrostu wskaźnika.

Wskaźnik zatrudnienia (20–64) wynosi 61% dla kobiet, podczas gdy dla mężczyzn jest to 75%. Łączny wskaźnik zatrudnienia wynosi 68%, a Polska jest bliska osiągnięcia krajowego celu nakreślonego w strategii „Europa 2020” (71%).

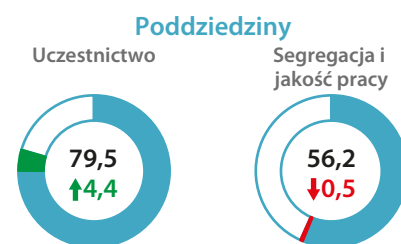
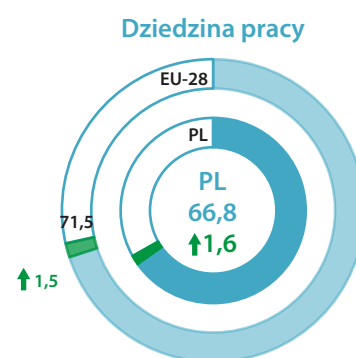
Przy uwzględnieniu przepracowanych godzin wskaźnik zatrudnienia w przeliczeniu na ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC) wynosi mniej więcej 43% dla kobiet, w porównaniu z 60% dla mężczyzn.

W przypadku par z dziećmi wskaźnik zatrudnienia kobiet w przeliczeniu na EPC wynosi 69% w porównaniu z 89% w przypadku mężczyzn, co oznacza, iż luka między płacami wynosi 20 punktów procentowych. W przypadku par bez dzieci różnica między płacami jest o połowę mniejsza.

Wskaźnik zatrudnienia w przeliczeniu na EPC rośnie wraz ze wzrostem poziomu edukacji.

Niemal 11% kobiet pracuje w niepełnym wymiarze czasu pracy, w porównaniu do 5% mężczyzn. Kobiety pracują średnio 39 godzin w tygodniu, podczas gdy średni tygodniowy czas pracy mężczyzn to 42 godziny. 6% kobiet w wieku produkcyjnym w porównaniu z 0,3% mężczyzn w wieku produkcyjnym znajduje się poza rynkiem pracy lub pracuje w niepełnym wymiarze godzin ze względu na obowiązki związane z opieką.

Segregacja rynku pracy ze względu na płeć jest rzeczywistością zarówno dla kobiet, jak i dla mężczyzn. Niemal 24% kobiet pracuje w sektorze edukacji, zdrowia i pracy socjalnej, w porównaniu z 5% mężczyzn. Sześć razy więcej mężczyzn (35%) niż kobiet (6%) pracuje w zawodach naukowych, technologicznych, inżynierskich i matematycznych.

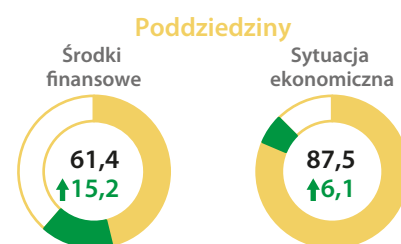
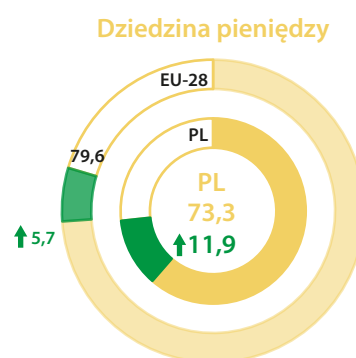
Pieniądze

Sytuacja w dziedzinie pieniędzy uległa znacznej poprawie. Wskaźnik równouprawnienia płci poprawił się zwłaszcza w odniesieniu do zarobków i dochodów. Poprawił się też podział bogactwa między kobietami a mężczyznami, zmniejszeniu uległ również wskaźnik ubóstwa.

Średnie miesięczne zarobki kobiet i mężczyzn wzrosły od 2005 r., jednak kobiety nadal miesięcznie zarabiają o prawie 18% mniej niż mężczyźni. Zróżnicowanie sytuacji kobiet i mężczyzn, zwiększające się wraz z poziomem wykształcenia, jest nawet bardziej wyraźne w grupach osób starszych (45%), osób urodzonych za granicą (36%) i par z dziećmi (24%).

W ostatniej dekadzie zmniejszyła się populacja kobiet i mężczyzn zagrożonych ubóstwem. Ryzyko ubóstwa dotyka 17% kobiet i mężczyzn, chociaż odsetek ten jest wyższy w przypadku samotnych rodziców (27% z nich jest zagrożonych ubóstwem). Im wyższy poziom wykształcenia danej osoby, tym niższe jest ryzyko ubóstwa.

Nierówności w rozkładzie dochodów zmniejszyły się w przypadku obu płci. Zróżnicowanie wynagrodzenia ze względu na płeć wynosi 8% na niekorzyść kobiet w porównaniu z 16% na poziomie UE-28. W 2012 r. emerytury kobiet były niższe niż mężczyzn, a różnica między płacami wynosiła 25%, podczas gdy dla UE-28 było to 38%.

Wiedza

W dziedzinie wiedzy nie odnotowano zasadniczych zmian.

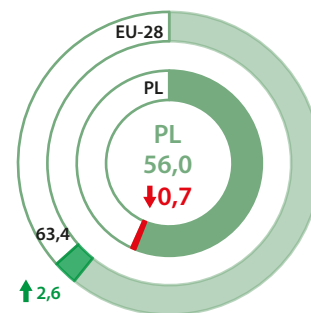
Liczba osób z wykształceniem wyższym wzrosła, zwłaszcza w przypadku kobiet, a różnica między płciami ze względu na poziom wykształcenia wyższego zwiększyła się na korzyść kobiet. Polska zbliża się do osiągnięcia krajowego celu zapisanego w strategii „Europa 2020”, zgodnie z którym 45% osób w wieku 30–34 lata ma mieć wyższe wykształcenie.

Jedynie 11% niepełnosprawnych kobiet i mężczyzn ma wykształcenie wyższe, podczas gdy w grupie osób bez niepełnosprawności odsetki te wynoszą 28% dla kobiet i 20% dla mężczyzn.

Obniżył się wskaźnik uczestnictwa kobiet i mężczyzn w procesie uczenia się przez całe życie.

Wyzwaniem pozostaje segregacja płci pod względem dziedzin studiów. Zróżnicowanie pomiędzy płciami zwiększyło się w zakresie studiów wyższych w dziedzinach takich, jak edukacja, zdrowie i opieka socjalna, nauki humanistyczne i sztuka. Dziedziny te, tradycyjnie postrzeganych jako „kobiece”, skują 37% studentek i zaledwie 18% studentów.

Dziedzina wiedzy

Poddziedziny

Czas

W dziedzinie czasu wskaźnik nieznacznie się pogorszył. Największym wyzwaniem pozostaje zróżnicowanie pomiędzy płciami, jeśli chodzi o czas poświęcany na czynności społeczne – pod tym względem nierówności powiększyły się od 2005 r.

Kobiety wciąż wypełniają większość obowiązków opiekuńczych w rodzinie. Zróżnicowanie między płciami w 2015 r. było większe niż w 2005 r. 72% kobiet w wieku 25–49 lat realizuje codziennie obowiązki opiekuńcze przez jedną godzinę lub dłużej, w porównaniu z 39% mężczyzn.

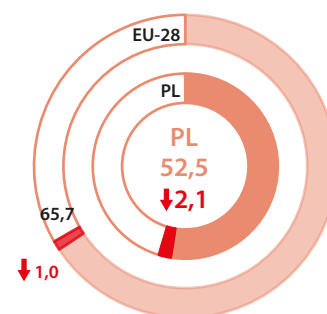
W parach z dziećmi 90% kobiet zajmuje się opieką i edukacją w rodzinie przynajmniej przez godzinę, natomiast wśród mężczyzn odsetek ten wynosi 64%.

82% kobiet zajmuje się codziennie przez co najmniej godzinę gotowaniem i pracami domowymi – dla porównania, wśród mężczyzn odsetek ten wynosi jedynie 34%. Zróżnicowanie między płciami jest większe wśród par bez dzieci niż wśród par z dziećmi.

Nierówności w zakresie podziału czasu w domu rozciągają się także na czynności społeczne, chociaż dzieje się to w zakresie mniejszym niż w wielu innych państwach członkowskich. Mężczyźni częściej niż kobiety uczestniczą w zajęciach sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych poza domem. Kobiety natomiast częściej niż mężczyźni uczestniczą w wolontariacie lub działalności charytatywnej.

5% dzieci w wieku poniżej trzech lat i 43% dzieci pomiędzy trzecim rokiem życia a rozpoczęciem nauki w szkole uczęszcza do placówek opieki nad dziećmi. Polska nie zrealizowała żadnego z dwóch „celów barcelońskich”, zgodnie z którymi co najmniej 33% dzieci w wieku poniżej trzech lat i 90% dzieci w wieku od trzech lat do wieku rozpoczęcia nauki w szkole powinno uczęszczać do placówek opieki nad dziećmi.

Dziedzina czasu

Poddziedziny

Władza

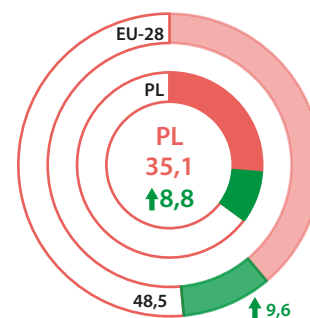
W dziedzinie władzy odnotowano wyraźny wzrost wskaźnika ze względu na znaczną poprawę w poddziedzinach władzy ekonomicznej i politycznej. Niemniej jednak jest to dziedzina, w której odnotowano w Polsce najniższy wynik.

Podwoiła się proporcja kobiet zasiadających w zarządach spółek giełdowych, a także zajmujących stanowiska w banku centralnym (wzrost odpowiednio do 18% i 22%).

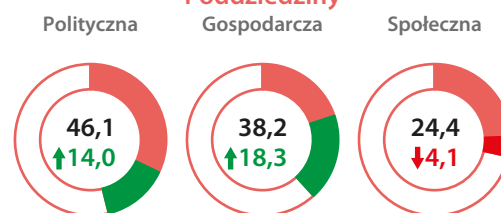
Równouprawnienie płci poprawiło się również w poddziedzinie władzy politycznej ze względu na większą obecność kobiet w parlamencie (z 21% w 2005 r. do 24% w 2015 r.) oraz większy udział kobiet na stanowiskach ministerialnych w rządzie (od 10% w 2005 r. do 25% w 2015 r.).

Kobiety stanowią nieco ponad jedną piątą członków zarządów organizacji finansujących badania i mniej niż jedną siódmą członków zarządów publicznych organizacji nadawczych. Jeszcze większe zróżnicowanie sytuacji kobiet i mężczyzn występuje w zakresie podejmowania decyzji w sporcie – kobiety stanowią zaledwie 3% członków najwyższych organów decyzyjnych w krajowych organizacjach sportów olimpijskich.

Dziedzina władzy

Poddziedziny

Zdrowie

W dziedzinie zdrowia wartość wskaźnika nieznacznie się poprawiła ze względu na lepszy i stosunkowo równy dostęp tak kobiet, jak i mężczyzn do świadczeń zdrowotnych i dentystycznych.

87% wszystkich kobiet i mężczyzn jest w stanie zaspokoić swoje potrzeby medyczne, a około 92% jest w stanie zaspokoić swoje potrzeby stomatologiczne.

Średnia przewidywana długość życia wzrosła zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn. Kobiety żyją średnio o 8 lat dłużej niż mężczyźni.

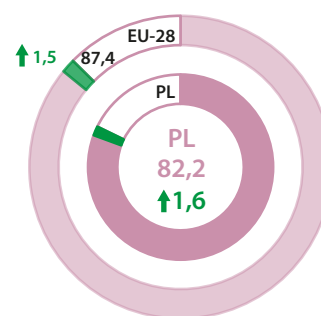
Jednak liczba lat przeżytych w zdrowiu zmniejszyła się nieznacznie tak wśród kobiet, jak i wśród mężczyzn.

55% kobiet i 62% mężczyzn ocenia swoje zdrowie jako „dobre” lub „bardzo dobre”.

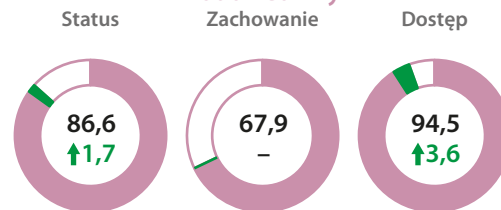
28% niezamężnych kobiet ocenia swoje zdrowie jako „dobre” lub „bardzo dobre” w porównaniu z 45% niezonatych mężczyzn, co wskazuje na duże zróżnicowanie pomiędzy płciami w tej grupie. Zróżnicowanie istnieje także w grupie osób o niskim poziomie wykształcenia, gdzie 30% kobiet i 48% mężczyzn ocenia swoje zdrowie jako „dobre” lub „bardzo dobre”.

W porównaniu z kobietami mężczyźni palą i/lub piją nadmiernie (prawie połowa mężczyzn i około jednej czwartej kobiet). Nieco więcej mężczyzn niż kobiet angażuje się w zdrowe zachowania (wykonując aktywność fizyczną i/lub spożywając owoce i warzywa).

Dziedzina zdrowia

Poddziedziny

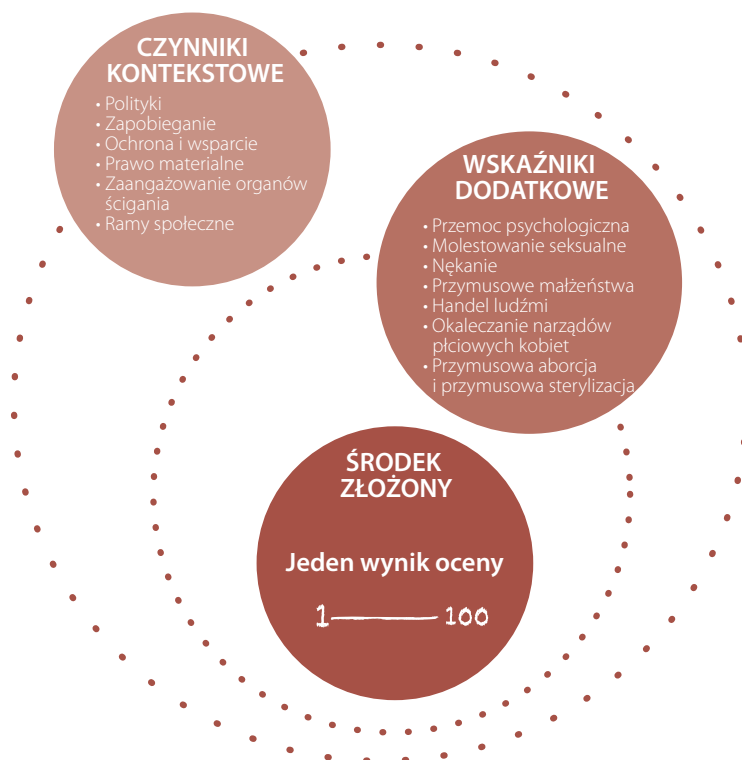

Przemoc

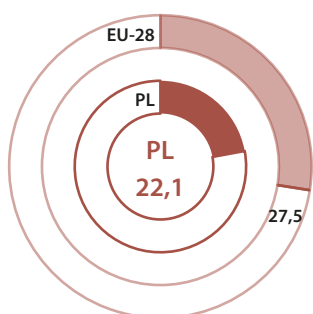
Przemoc wobec kobiet jest ujęta we wskaźniku równouprawnienia płci jako dziedzina pokrewna. Oznacza to, że wyniki dotyczące dziedziny przemocy nie mają wpływu na ostateczną wartość wskaźnika równouprawnienia płci. Ze statystycznego punktu widzenia dziedzina przemocy nie mierzy różnic między kobietami a mężczyznami, jak to się dzieje w przypadku dziedzin podstawowych. Raczej mierzy ona i analizuje doświadczenia kobiet związane z przemocą. W odróżnieniu od innych dziedzin ogólnym celem nie jest zmniejszenie różnic w doświadczaniu przemocy przez kobiety i mężczyzn, ale całkowita eliminacja przemocy.

Wysoka wartość wskaźnika równouprawnienia płci oznacza, że dany kraj zbliżył się do osiągnięcia równości płci w społeczeństwie. Jednak w przypadku przemocy im wyższy wynik, tym zjawisko przemocy wobec kobiet w danym państwie jest poważniejsze. Na skali od 1 do 100 „1” oznacza sytuację braku przemocy, a „100” – sytuację, w której przemoc wobec kobiet jest niezwykle powszechna, bardzo poważna i nieujawniona. W związku z tym krajem o najlepszym wyniku jest kraj, który uzyskał najmniejszą liczbę punktów.

Ramy pomiaru dziedziny przemocy

Dziedzina przemocy

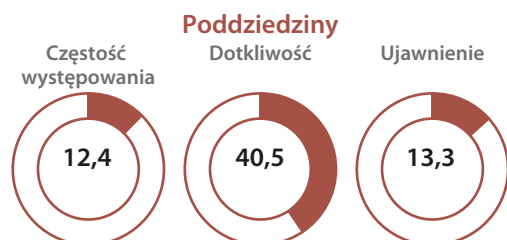
Wynik Polski w dziedzinie przemocy wynosi 22,1 – czyli poniżej średniej dla Unii Europejskiej.

W Polsce przemoc fizycznej i/lub seksualnej doświadczyło 19% kobiet w wieku powyżej 15 lat. Jest to odsetek niższy niż średnia dla UE-28.

12% kobiet, które w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyły przemocy fizycznej lub seksualnej ze strony jakiegokolwiek sprawcy, nie poinformowało o tym nikogo. Odsetek ten jest zbliżony do średniej dla UE-28, wynoszącej 13%.

Na poziomie społecznym przemoc wobec kobiet kosztuje Polskę szacunkowo 17 mld euro rocznie w wyniku utraconej produkcji gospodarczej, wykorzystania usług i kosztów osobistych ⁽²⁾.

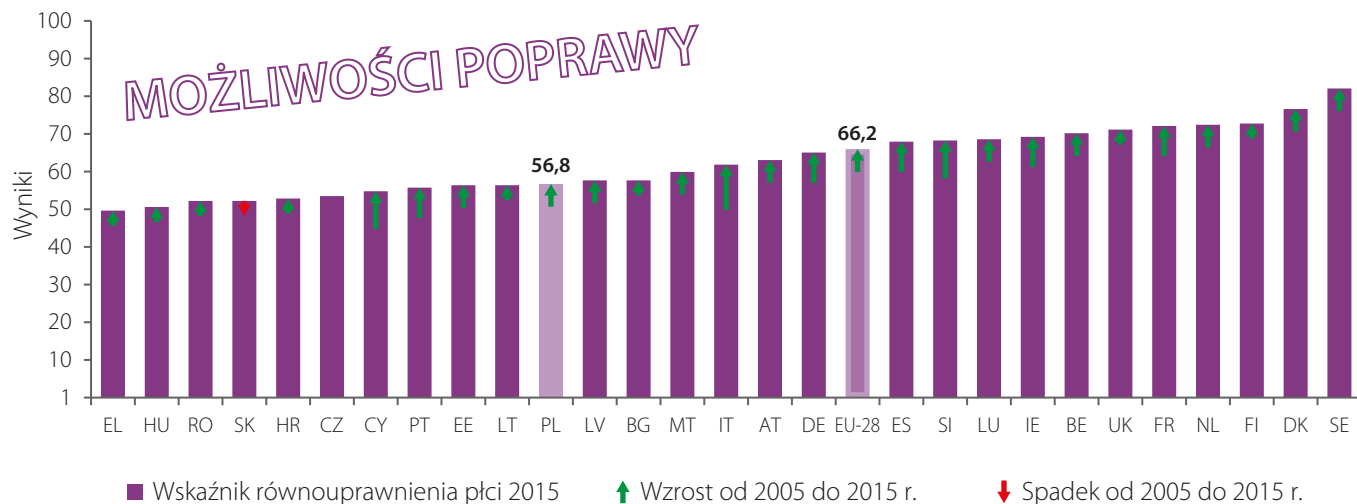
Na dziedzinę przemocy składają się trzy poddziedziny: **częstość występowania**, która mierzy, jak często dochodzi do przemocy wobec kobiet; **dotkliwość**, która mierzy zdrowotne skutki przemocy; oraz **ujawnianie**, które dotyczy zgłaszania aktów przemocy.

⁽²⁾ Oszacowania kosztów trzech głównych aspektów: wykorzystania usług, utraconej produkcji gospodarczej oraz bólu i cierpienia ofiar, dokonuje się na poziomie UE przez ekstrapolację na obszar UE wyników studium przypadku ze Zjednoczonego Królestwa, z uwzględnieniem wielkości populacji. EIGE, *Estimating the costs of gender-based violence in the European Union*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2014, s. 142 (dostępne pod adresem: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414745EN2.pdf>).

Wyjątkowe cechy i zalety wskaźnika równouprawnienia płci 2017

Wyniki pokazują, że wartość wskaźnika równouprawnienia płci w Polsce jest poniżej średniej obliczonej dla UE-28, co pozostawia wiele możliwości poprawy, zwłaszcza w dziedzinie czasu. Do osiągnięcia pełnej równości płci potrzeba bardziej ukierunkowanego i całościowego podejścia.

Wskaźnik równouprawnienia płci:

- monitoruje postęp w zakresie równouprawnienia płci w różnych państwach UE, w różnych okresach;
- wspiera decydentów w ocenie, jak daleko państwa członkowskie są od osiągnięcia równości płci;
- pokazuje różne wyniki polityki unijnej i krajowej dla kobiet i mężczyzn;
- pozwala na przeprowadzenie wnikliwej analizy i porównania pomiędzy różnymi obszarami polityki pod względem płci;
- wspiera opracowywanie i wdrażanie polityki i prawodawstwa w dziedzinie równości płci;
- podnosi świadomość wśród decydentów i społeczeństwa w zakresie postępu i wyzwań we wdrażaniu polityki równości płci;
- zwraca uwagę na luki w danych i wzywa do opracowania zharmonizowanych i porównywalnych danych, uwzględniających podział na płeć i dostępnych dla wszystkich państw członkowskich.

Dowiedz się więcej na temat wskaźnika równouprawnienia płci 2017

- Raport główny (2017)
- Główne wnioski (2017)
- Powolne tempo dochodzenia do równouprawnienia płci: zestawienie informacji (2017)
- Raport metodologiczny (2017)
- Ramy pomiaru przemocy wobec kobiet (2017)
- Wzajemnie oddziałujące na siebie nierówności (w przygotowaniu)

Aby zapoznać się ze wskaźnikiem równouprawnienia płci i pełnymi danymi dla Polski można skorzystać z linku: <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>.

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE)

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) to unijne centrum wiedzy o równouprawnieniu kobiet i mężczyzn. EIGE wspiera decydentów politycznych i wszystkie właściwe instytucje w wysiłkach na rzecz równouprawnienia kobiet i mężczyzn w Europie, zapewniając wiedzę fachową oraz porównywalne i rzetelne dane na temat równości płci w Europie.

© Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE)
Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE)
Gedimino pr. 16
LT-01103 Wilno
LITWA

Więcej informacji

<http://eige.europa.eu/>

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/user/eurogender

eige.sec@eige.europa.eu

+370 52157444

Paper: MH-02-18-186-PL-C 978-92-9470-516-7 10.2839/44393
PDF: MH-02-18-186-PL-N 978-92-9470-517-4 10.2839/651530